

Vooronderstelling van de langstudeerboete: Onbelemmerde Studievoortgang (II)

In de jaren 1970 werd er druk gedelibereerd over de beperking van de inschrijvingsduur in het universitaire onderwijs. Als je te veel studievertraging opliep, zou de inschrijving-als-student worden beëindigd. Als tegenargument werd aangevoerd, dat deze straf onredelijke straf was zolang faculteiten bevoegd waren om studenten bij een onvoldoende uitslag van het propedeutisch examen een afwijzingstermijn op te leggen [“U hebt het examen zó slecht gemaakt dat u het pas over tien maanden opnieuw mag proberen”]. Met andere woorden: het is onaanvaardbaar de studierechten van studenten na x jaar wegens onvoldoende studievoortgang in te trekken zolang zij binnen die periode van x jaar geen eerlijke kans hebben gekregen om studievoortgang te boeken. Als men binnen de periode van x jaar de studievoortgang van tragere studeerders willens en wetens belemmert (bijvoorbeeld door een draconische BSA-regeling of door het opleggen van gedwongen leegloop en/of dubbel werk), dan mag men hen na die x jaar niet straffen omdat ze te weinig studievoortgang hebben geboekt. Dat noemen we: **Het Beginsel van Onbelemmerde Studievoortgang**.¹

Dit beginsel is weer actueel geworden nu er plannen circuleren om een Langstudeerboete in te voeren: een boete van bijna 7600 euro per jaar (prijsspeil 2024/25) als je de nominale opleidingsduur met meer dan één jaar overschrijdt. Indien men een dergelijke boete op studievertraging zou invoeren, dan moet men tegelijkertijd alle reeds bestaande studievertragende boeteregelingen afschaffen.

Daarnaast dient men zich bijvoorbeeld de volgende vragen te stellen:

- a) Moet er een ruimhartig beleid worden opgezet om dispensatie van de langstudeerboete toe te kennen in geval van *persoonlijke omstandigheden* (vergelijk Uitvoeringsbesluit WHW 2008)?
- b) Moeten er ruimere mogelijkheden worden ingevoerd om cursussen te volgen waarmee je informele deficiënties in het beginniveau kunt bijspijkeren en waarmee je tegelijkertijd studiepunten kunt verdienen binnen de keuzeruimte van de opleiding?
- c) Moet er een strikter beleid worden gevoerd om vernietiging van reeds behaalde studiepunten) tegen te gaan?
- d) Moet bij het omzwaaien naar een andere opleiding (of naar een andere opleidingslocatie, bv. omzwaai van Rechten in Utrecht naar Rechten elders) de mogelijkheid worden geboden om reeds behaalde studiepunten mee te nemen naar de nieuwe opleiding of opleidingslocatie?
- e) Moet de uitkeringstermijn van de basis- en aanvullende prestatiebeurs worden verlengd tot “nominale opleidingsduur plus één jaar”, opdat de studievoortgang in het uitloopjaar niet belemmerd wordt door betaalde baantjes die nodig zijn om het wegvallen van de prestatiebeurs op te vangen?
- f) Hoe moet de hoogte van het voltijdse wettelijk collegegeld en van de basis- en aanvullende beurs worden vastgesteld, als men wil bewerkstelligen dat de koopkracht van studenten over de jaren heen op peil blijft (waarbij het wettelijk collegegeld als uitgavenpost wordt meegerekend)?
- g) Moeten betaalbare alternatieve leerwegen worden opgezet, naast de reguliere voltijdse opleiding? In concreto: moet de mogelijkheid tot het volgen van *betaalbare deeltijdopleidingen* worden verruimd (inclusief de mogelijkheid van een tussentijdse overstap van de reguliere voltijdse opleiding naar een deeltijd- of duale opleiding)?

Wes Holleman

weblog onderwijs, 12-10-2024

<https://onderwijsethiek.nl>

¹ Ik heb al eerder een blogbericht over dit beginsel geschreven: <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/beginsel-van-onbelemmerde-studievoortgang/> (15/10/2019). In dat blogbericht werd nog een andere manier beschreven hoe men inbreuk maakt op dit beginsel, namelijk als men een pseudo-herkansing biedt: “je kan het tentamen over 10 weken herkansen, ook al zal de voorbereiding van die herkansing (in combinatie met de danmalige studieverplichtingen) wellicht tot *ernstige overbelasting* leiden. En als je die kans voorbij laat gaan, moet je het hele vak volgend studiejaar opnieuw volgen, bovenop het reguliere programma van dat jaar.”